PSy 11.3.2026

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Asia: VNS 12/2025 vp Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko

INFRA ry kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi koskien valtioneuvoston maaseutupoliittista selontekoa.

Maaseutupoliittinen selonteko annetaan eduskunnalle nyt kolmatta kertaa ja se mm. esittää poikkihallinnollisia tavoitteita ja suosituksia maaseutujen elinvoiman uudistamiseksi toimien valtioneuvoston strategisen päätöksenteon tukena.

INFRA ry kommentoi maaseutupoliittista selontekoa erityisesti infrastruktuurin rakentamisen, kunnossapitämisen ja käytön näkökulmasta.

Toimiva infrastruktuuri on edellytys elinvoimaisille maaseuduille

Selonteossa todetaan erinomaisesti.

Peruspalveluiden helpon saatavuuden ja ***saavutettavuuden (mukaan lukien perusinfrastruktuurin) merkitys maaseudun asuttavuudelle ja toiminnalle on kiistaton****. Niiden merkitys on tutkittu ja selvitetty laaja-alaisesti. Palveluverkkomuutoksilla, fyysisten palvelupisteiden etääntymisellä ja palveluiden sähköistymisellä sekä* ***infrastruktuurin kunnolla ja toimivuudella on suoria vaikutuksia maaseuduilla asuvien ihmisten mahdollisuuksiin käyttää palveluja, hoitaa asioitaan ja ylläpitää toimintakykyään sekä sosiaalisia suhteitaan.*** *Vaikutuksia on yrittäjien toimintaedellytyksiin sekä elinkeinojen kehittämiseen laajemmin.* ***Esimerkiksi maatila- tai metsätalousyrittäjät eivät toimi eristettyinä yhteiskunnasta, vaan tarvitsevat*** *perheilleen varhaiskasvatuspalveluja, perusopetusta, liikkumisen harrastamista yhteisöllisissä tiloissa,* ***kunnossa olevaa tiestöä ja luotettavia tietoliikenneyhteyksiä****, sosiaali- ja terveyspalveluja, neuvontapalveluja, rakentamista koskevia palveluja, päivittäistavarakauppa-, apteekki-, posti- ja postinjakelupalveluja sekä peruspankkipalveluja.*

Selonteon tilannekuvan SWOT-analyysin yhteenveto

Infrastruktuurin merkitys korostuu myös selonteon tilannekuvan SWOT-analyysissä.

Olemassa oleva infrastruktuuri on tunnistettu sisäisenä vahvuutena. Sitä se nimenomaan onkin.

INFRA ry
etunimi.sukunimi@infra.fi
Y-tunnus 0116966-8
Infra.fi | Omainfra.fi
Puhelin
09 12991
Eteläranta 10
00131 Helsinki

Esimerkiksi yksityisteitä, joista suurin osa sijaitsee maaseuduilla, on Suomessa yhteensä noin 350 tuhatta kilometriä ja niitä käyttää noin kaksi miljoonaa ihmistä. Yksityisteiden varrella ja vaikutusalueella sijaitsee kymmeniätuhansia yrityksiä ja maatiloja sekä satojatuhansia omakotitaloja ja kesämökkejä. Yksityisteiltä lähtee noin 4 000 puurekkaa päivässä.

Muuta maaseuduilla sijaitsevaa infrastruktuuria ovat mm. sähkö-, tietoliikenne-, energiansiirto-, sekä vesi- ja viemäriverkostot ja -järjestelmät. Myös energiantuotannon laitokset, kuten tuuli- ja aurinkovoimalat sijaitsevat usein maaseuduilla.

Maaseutujen toimiva infrastruktuuri ei ole vähempää kuin maaseutujen mutta myös elinvoimaisten kaupunkien elinehto.

Sisäisenä heikkoutena SWOT-analyysissä on tunnistettu *infrastruktuurin rappeutuminen ja jatkuvuudenhallinta*.

Suomen väyläverkostoon sitoutunut korjausvelka on Väyläviraston asiantuntija-arvion mukaan 4,2 mrd. €. Liikenne 12 -suunnitelman mukaan väyläverkoston korjausvelka nousee 6,2 mrd. €:oon seuraavan 12 vuoden aikana. Korjausvelka nousee siis 40 %.

Ongelma on koko valtakunnan tasolla vakava, mutta erityisen vakava se on alempiasteisilla väyläverkostoilla sekä yksityisteillä. Liikenne 12 -suunnitelman mukaan perusväylänpidon rahoitus putoaa vuosiksi 2027–2029 alle 1,3 mrd. €:oon, kun se tämän hallituskauden alkuvuosina 2024–2026 on ollut keskimäärin yli 1,5 mrd. €.

Koska väylänpidossa priorisoidaan vilkasliikenteisiä väyläverkon osia, merkitsee se samalla sitä, että vuosina 2027–2029 nimenomaan maaseutujen alempiasteiselle tieverkolle ja yksityisteille jäävä rahoitus tippuu marginaaliseksi.

Liikenne 12 -suunnitelman rahoitusohjelmassa on esitetty yli 400 milj.€ lisäys perusväylänpitoon vuodesta 2030 lähtien. Vaikka Liikenne 12 -suunnitelma on valmisteltu parlamentaarisesti, ei se siltikään sido tulevia hallituksia vaan perusväylänpidon todellinen määrärahataso jää tulevien hallitusten päätösten varaan.

Jatkuvuudenhallinnalle ja pitkäjänteiselle liikennepolitiikalle näin suuri määrärahojen vaihtelu sekä määrärahatasoon liittyvä epävarmuus ovat pahinta myrkkyä.

Rappeutuva infrastruktuuri on suuri uhka myös huoltovarmuudelle, kun maa- ja metsätalouden sekä kaivosteollisuuden raaka-ainekuljetukset maaseuduilta kaupunkeihin sekä valmiiden lopputuotteiden, esimerkiksi ruoan ja lääkkeiden jakelu maaseuduille häiriintyy. Lisäksi rappeutuva infrastruktuuri heikentää sotilaallista liikkuvuutta.

Fyysinen ja digitaalinen infrastruktuuri ja panostukset saavutettavuuteen on SWOT-analyysissä tunnistettu ulkoisena mahdollisuutena.

Parantamalla Suomen sisäistä saavutettavuutta ja edelleen Suomen saavutettavuutta kansainvälisesti sekä mahdollisuuksia hyödyntää digitaalista infrastruktuuria, on

mahdollisuus vaikuttaa siihen, että maaseudut koetaan entistä houkuttelevammaksi asuinympäristöksi.

Samalla fyysinen ja digitaalinen infrastruktuuri ja panostukset saavutettavuuteen parantavat mahdollisuuksia monipaikkaiseen elämään, jossa ihmisten ajankäyttö jakautuu maaseutujen ja kaupunkien kesken nykyistä tasaisemmin. Tämä puolestaan lisää maaseutujen elinvoimaisuutta.

Ulkoisina uhkina SWOT-analyysissä nähdään *turvallisuusuhkat ml. informaatiovaikuttaminen, kyberuhkat, hybridivaikuttaminen, infrastruktuurin rappeutuminen*.

Suomen, erityisesti itäisen ja pohjoisen Suomen maaseutujen elinvoiman turvaaminen on, ei pelkästään Suomen, vaan koko EU:n kokonaisturvallisuuteen vaikuttava asia. Elinvoimainen itäraja-alue on turvallisuuden tae. Elinvoima varmistetaan mm. panostamalla elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin eli saavutettavuuteen, koulutukseen ja osaavan työvoiman saatavuuteen sekä investointimahdollisuuksia tukevaan energia- ja muuhun infrastruktuuriin.

Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuositukset

INFRA ry kannattaa maaseutupoliittisessa selonteossa esitettyjä poikkihallinnollisia tavoitteita ja kehittämissuosituksia, erityisesti kappaleessa 5.1. esitettyä tavoitetta *Ajantasaistetaan digitaalista ja fyysistä saavutettavuutta,* ja tähän tavoitteeseen liittyviä suosituksia.

Suositus 1: Varmistetaan kansalaisten ja alueellinen yhdenvertaisuus digitalisaatiotavoitteiden saavuttamiseksi.

INFRA ry kannattaa maaseutumaisten alueiden ja kaupunkialueiden välisen digitaalisen kuilun kaventamista varmistamalla huippunopeiden laajakaistayhteyksien saatavuus. Mikäli laajakaistayhteydet eivät toteudu puhtaasti kaupallisista lähtökohdista, on valtioneuvoston valmisteltava taloudellisia tuki-instrumentteja laajakaistayhteyksien varmistamiseksi kaikkialle Suomeen.

Suositus 2: Vahvistetaan kestävän liikkumisen, liikenteen ja logistiikan edellytykset maaseutumaisilla alueilla.

INFRA ry kannattaa kestävän liikkumisen, liikenteen ja logistiikan toimintaedellytysten turvaamista ja parantamista maaseuduilla. INFRA ry kuitenkin muistuttaa, että Liikenne 12 -suunnitelman noudattaminen ei paranna eikä edes turvaa liikkumisen, liikenteen ja logistiikan toimintaedellytyksiä maaseuduilla.

INFRA ry:n näkemyksen mukaan perusväylänpidon rahoitusta tulisi lisätä vuosille 2027–2029 noin 500 M€/v, jotta teiden ja ratojen kuntoa voidaan ylläpitää, eikä korjausvelka kasvaisi. Lisäksi tulevien hallitusten tulisi sitoutua noudattamaan Liikenne 12 -rahoitusohjelmassa esitettyä perusväylänpidon määrärahan tasonnostoa vuodesta 2030 lukien.

INFRA ry kannustaa valtioneuvostoa maksimoimaan EU:n rahoitusmekanismeista (esim. CEF / Military Mobility) maaseutujen liikenneinfrastruktuurin parantamiseksi haettavan rahoituksen. Maaseutujen liikenneinfra sisältää lukuisia kohteita, esimerkiksi siltoja ja kantavuudeltaan tai ulottuvuuksiltaan riittämättömiä yhteysvälejä, joilla on selkeä kaksoiskäyttörooli. Liikenne 12 -suunnitelmassa näiden hankkeiden kansallinen rahoitusosuus on huomioitu rahoitusohjelmassa rivillä *arvio sotilaallisen liikkuvuuden määrärahatarpeista* (80–300 milj.€/v). Tämä asiakokonaisuus liittyy myös Maaseutupoliittisen selonteon suositukseen 6.

Suositus 3: Parannetaan yksityisteiden kuntoa – talouden, huoltovarmuuden ja varautumisen vahvistamiseksi.

Suosituksessa 3 suositellaan, että korotetaan Liikenne 12 -suunnitelmaluonnoksen rahoitusohjelman mukaisesti yksityisteiden valtionavustuksen määrä vuodesta 2030 alkaen ja huomioidaan TIESIT-hankkeen arviot yksityistiestön ja siltojen korjaustarpeesta ja vaikuttavuudesta laajempiin kokonaisturvallisuuden ja taloudellisen huoltovarmuuden perusedellytyksiin.

Liikenne 12 -suunnitelman mukaan yksityisteiden valtionavustusten määrärahataso vuosina 2026–2029 on keskimäärin 6,7 milj. euroa vuosittain. Vuodesta 2030 alkaen avustusta korotetaan 4 miljoonalla eurolla vuosittain, millä turvataan mm. elinkeinoelämän ja huoltovarmuuden kannalta kriittisiä yhteyksiä ja koko maan saavutettavuutta.

INFRA ry korostaa, että vaikka Liikenne 12 -suunnitelmassa esitetty korotus yksityisteiden valtionavustuksiin on prosentuaalisesti suuri, on rahoitustarve vielä huomattavasti suurempi. Yksityisteiden valtionavustusten korotus toimii siemenrahana, joka ohjaa hankkeisiin myös yksityistä rahaa. Tämän siemenrahan myötä valtio voi moninkertaistaa yksityisteihin todellisuudessa ohjautuvan rahamäärän.

Lisäksi INFRA ry muistuttaa, että perusväylänpidon rahoitukseen on syntymässä erittäin suuri rahoitusvaje vuosiksi 2027–2029 ja että yksityisteiden valtionavustusten nostaminen vuodesta 2030 lukien edellyttää sitoutumista tulevalta hallitukselta.

Kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden perusedellytysten huomioimisen osalta viittaamme kommentteihimme suosituksen 2 osalta.

Suositus 4: Varmistetaan saaristoliikenne, myös poikkeusoloissa.

INFRA ry kannattaa toimenpiteitä, joiden avulla turvataan maantielauttojen ja -lossien, yhteysaluksien, yksityistielossien ja -lauttojen toimivuus normaali- ja poikkeusoloissa.